Kabir Azabı

Üzerine yapılan tartışmaların önemli bir mesabeye koyduğu Kabir azabı var mıdır yok mudur mes'elesi bir hayli tartışmalara konu olmuş ve olmakta olan bir bahistir.

Kabir Azabı Var mı?

Bugün hiçbir usûli metod izlemeksizin havâssının avamının tartıştığı bu mes'elenin hakikati bir takım mücerred hissi ve akli fikirlerle hercü merc edilmektedir. Sarf, Nahiv, Meani, Beyan, Bedî', Usûl-i Tefsir, Usûl-i Fıkıh ilimleri gibi Müfessir olabilmenin ana temel unsurlarını teşkil eden ilimleri[1] tecrid ederek, daha da ötesi "**Sünnetsiz Kur'an**" anlayışının hâdimleri bu mes'elenin tahkikinde gülünç bir duruma düşmekten kendilerini alıkoyamamaktadırlar.

Konuşulan herhangi bir kelimenin manasını anlayabilme hususunda "Nirengi noktası" diyebileceğimiz Lafzın manaya vaz'ı itibariyle, Has, Amm, Müşterek, el-Cem'ü'l Münekker, Manaya delâleti itibariyle "Zahir, Nass, Müfesser, Muhkem, Hafi, Müşkil, Mücmel, Müteşabih[2] vs. olabilmesi gerçeğini bilmeksizin, Kur'an gibi nazmı baştan aşağıya mu'cize olan bir kitabı anladıklarına dair savundukları iddia "Kavl bir teşehhi" diyebileceğimiz mahza hevâdan konuşmaktır.

Selefin Kur'ân ve Sünnet Anlayışı

Şari' tealanın "İnsanlara açıklaması için" inzâl ettiği[3] Kur'an-ı Kerimin nasıl anlaşılacağı hususunda kendi görüşleri kadar Peygamgamber Aleyhisselam'ın tefsirine önem vermeyen bu gürüh-i la yüflihûn Sünnet'in "Tebyin" yönünü göz ardı etmektedirler.

Evet, Sünnetin Kur'an üzerindeki te'sirlerinden biri de Sünnet'in Kur'an'ı "Mübeyyin" olmasıdır. Ve bu tebyin hareketi bazılarının zannettiği gibi Kur'an-a bir bedel arama çalışmasının bir parçası olmayıp, Mutarrif **İbn Abdullah**'ın tabiriyle "Kur'anı bizden daha iyi bilen (Peygamber)i taleb"[4] çalışmasının ta kendisidir. İşte bu bağlamda, **İmam el-Evzai**'nin *"Kur'an Sünnete, Sünnetin Kur'an'a muhtac olmasından daha çok muhtacdır."*[5] şeklindeki sözünün ne kadar mânidar olduğu tebeyyün etmektedir.

Esasen kabir azabının var veya yok olmasından öte, bugün herc-ü merc anaforundaki sahibsiz mü'minlerin Kur'an ve sünnet algısının ne durumda olduğu mes'elesi daha mühimdir. Zaten bu konunun inkâr tarafının patlak verdiği nokta da bu noktadır. **Haber-i vâhid** olan bir hadis hakkında görüşünü soran kişiye *"Sen benim kiliseden çıktığımı mı gördün, yoksa üzerimde zünnar[6] mı görüyorsun?*[7] cevabını veren **İmam Şafii**'nin sünnet hakkında ki bu tutumu yakalanmadan, yahud da **Abese süresi 31. ayet**te bulunan (ـــــــا) kelimesinin manasını kendisine soran kişiye *"Allah'ın kelamı hakkında bilmediğim bir şeyi söylersem hangi gök beni gölgelendirir ve hangi yer beni üzerinde taşır."*[8] cevabını veren **Hz. Ebu Bekir** (RadıyallahuAnh)'in Kur'an hakkında konuşmadaki şu hassasiyeti yakalanmadan ümmetin felahı

gerçekleşmeyecektir.

Kur’ân’daki Kabir Azâbı

Bu mukaddimeden sonra Kur’an-ı Kerimde Kabir azabını anlatan ayetlerin tefsiri, Hadislerde geçen kabir azabı, ve bu konu hakkında Kelâm kitaplarında söylenenleri açıklayarak yazımızı idame edelim İnşaellah…

Kabir ehlinin çoğu Kâfirler ve âsilerden müteşekkil olduğu için bu mes’eleyle alakalı yerlerde kabir azabı konu edilip kabirdeki nimetlendirme, meskütun anh bırakılmıştır.[9] Kabir azabının münkirleri inkarlarına “Kur’anda kabir azabının geçmediğini” mesned göstermekteyseler de yukarıda da değindiğimiz gibi bu durum onların Kur’an ayetlerini anlayacak ilim ve idrakten yoksun olmalarından kaynaklanmaktadır. Kur’an-ı Kerim’de kabir azabına işaret eden ayetler sırasıyla şöyledir.

En Yakın Azab Ayeti

I. “And olsun ki elbette biz o en büyük azaptan önce o en yakın azabtan bir kısmını muhakkak onlara tattıracağız. Ta ki onlar dönsünler.”[10]

İbn Kesir bu ayet-i kerimenin tefsirinde **el-Bera İbn Âzib**, **İmam Mücahid** ve **Ebu Ubeyde**‘den ayette geçen *“El-Azabü’l-Edna”/* En yakın azabın kabir azabı olduğunu nakl etmektedir. Hatta Mutezili **ez-Zemahşeri** dahi **İmam Mücahid**’den “Edna azab”ın kabir azabı olduğunu nakl etmektedir.[11] Diğer taraftan bu azap “Kıtlık, Kuraklık, Esir düşme, Öldürülme” gibi kavramlar ile tefsir edilmekteyse de bunu kabir azabı olamayacağını söyleyenlere delil gerekmektedir.

Sabah Akşam Ateşin Kendilerine Arz Edilmesi

II. “Sabah, Akşam kendisine arz edilmekte oldukları o ateş! O (kıyamet) an(ı) meydana geleceği günde ise “Firavun hanedanını azabın en şiddetlisi (olan cehennem ateşi)ne girdirin (buyuracak).[12]

Yine **İbn Kesir** bu ayetin tefsirinde **Ahmed İbn-i Hanbel**’den şu olayı nakleder:

Aişe (Radıyallahu Anha) Yahudi bir kadına ne zaman iyilik etse, o da ona “Allah seni Kabir azabından korusun” derdi. Resulullah (Sallallahu Aleyhi ve Selem) benim yanıma girdi. Dedim ki; “Ya Resulellah! (Sallallahu Aleyhi ve Selem) Kıyamet gününden önce kabirde bir azap var mıdır? ‘Hayır. Bunu nerden duydun?’ buyurunca ben de: “Bu Yahudi kadın! Ne zaman ona bir iyilik yapsak ‘Allah seni Kabir azabından korusun’ diyor.” Resulullah da “Yahudi yalan söyledi. Onlar Allah’a en çok iftira edenlerdir. Kıyamet günü dışında hiçbir azap yoktur.” buyurdu. Sonra Allah’ın beklemesini murad ettiği belli bir miktar bekledikten sonra bir gün, günün ortasında elbisesine sarılı ve gözleri kıpkırmızı bir şekilde insanların yanına çıkıp şöyle nida etti. “Ey İnsanlar! Kabir karanlık gecenin yıldızları gibidir. Şayet siz benim bildiklerimi bilseydiniz az güler çok ağlardınız. Ey insanlar! Kabir azabından Allah’a sığınınız. Zira Muhakkak ki kabir azabı haktır.”[13]

İmam Fahrurrazi şöyle dedi:

“Ashabımız bu ayetle kabir azabının isbatına delil getirmişlerdir. Ayet, sabah akşam o ateşin onlar (Firavun ve hanedanı) üzerine arz olunmasını gerektirmektedir. Bununla murad kıyamet günü değildir. Çünkü “O Kıyamet anı meydana geleceğinde Firavun hanedanını azabın en şiddetlisine girdirin.” buyurmuştur. Bununla murad dünya da değildir. Çünkü; sabah akşam ateşin onlara arz olunması dünyada hasıl olmamıştır. Dolayısıyla bu arz olunmanın ölümden sonra, Kıyametten önce olacağı sabit olmuştur. Bu da, bunlar hakkında kabir azabının isbatı üzerine delâlet eder. Onlar hakkında sabit olunca, onların gayrısı hakkında da sabit olur. Çünkü farkı söyleyen kimse yoktur.

İtiraz:

Şayet şöyle denirse ateşin sabah akşam onlar üzerine arz olunmasından maksat dünyada bir takım nasihatlerin onlara arz olunması neden olmasın? Çünkü din ehli terğib ve terhib ile onlara vaaz edip Allah’ın azabıyla onları korkuttuklarında muhakkak ki o ateşi onlar üzerine arz etmiş oluyorlardı. Sonra biz şöyle deriz: “Bu ayette kabir azabına hamlolunmasına mani olacak şeyler vardır ki bunun beyanı iki vecihledir.

Bir: (Bu ayet kabir azabına yorulursa) bu azabın hiç kesilmeksizin daimi olan bir azap olması gerekir. Ve “Sabah- akşam ona arz olunurlar” cümlesi de azabın sadece bu iki vakitte meydana gelmesini gerektirir. Dolayısıyla bu ayetin kabir azabına hamlolunamayacağı ortaya çıkmıştır.

İki: Sabah ve akşam ancak dünyada hasıl olurlar. Kabirde bunlar yoktur. İşte bu iki vecihle bu ayetin kabir azabına hamlolunmasının mümkin olmadığı ortaya çıkmıştır.

Cevab:

Birinci sualin cevabı (şöyledir) : Muhakkak ki dünyada, ateş işini hatırlatan kelimeler onlar üzerine arz olunmuştur. Yoksa ateşin bizzat kendisi değil. Dolayısıyla onların (Münkirlerin) bu sözü üzerine ayetin manası “Ateş işini hatırlatan kelimeler onlar üzerine arz olunmaktaydı.” şeklinde olmaya intikal eder ki; bu da lafzın zahirini bırakıp mecaza dönmeyi gerektirir.

“Bu ayet, azabın bu iki vakitte (Sabah-Akşam) meydana gelmesini gerektirir ki; bu da caiz değildir” sözüne gelince: Deriz ki; Kabirde ona bu iki vakitte o azabın ulaştırılması sonra kıyametin kopması anında Cehennem’e atılıp bundan sonra azabının devam etmesi niçin caiz olmasın? Aynı şekilde Sabah ve akşam tabirlerinin “devam”dan kinaye olarak zikrolunması da mümteni’ değildir/ olabilir. Mevlâ’nın, Onlar için orada rızıkları da sabah akşam mevcuddur.[14] kavl-i şerifi gibi.

“Kabir ve kıyamette “Sabah-Akşam” yoktur” sözüne gelince deriz ki: “Dünya ehli için bu iki vakit meydana gelince o azab onlar üzerine arz olunur” denilmesi niçin caiz olmasın?[15]

İki Defa Azab Edeceğiz Ayeti

III. “Gerçekten de onlara iki defa azab edeceğiz”[16]

Bu ayette geçen iki azabın ne olduğu hususunda farklı görüşler beyan edilmiştir. **El-Kelbî** ve **es-Süddî** buyurdular ki "Efendimiz Aleyhissalatü vesselam Cuma günü hutbe irad etti ve "Çık ya Fülan! Zira sen münafıksın. Çık ey Fülan! Çünkü sen münafıksın" buyurarak bir takım insanları mescidden çıkardı ve onları rezil etti. İşte (onlara yapılan) birinci azab bu olup ikinci azab ise "Kabir azabı"dır. **İmam-ı Mücahid** "Birinci azab Ölüm ve esir düşmektir" deyip ikinci azabın "Kabir azabı" olduğunu söylemiştir. **İmam Katade** Birinci azabın "Dünya'da musibet ve felaket" olduğunu söyleyip ikinci azabın keza "Kabir azabı" olduğunu söylemiştir. **İbn Zeyd**, birinci azabın "Dünya hayatında malları ve evlatları hususundaki musibetler olduğunu söyleyip, ikinci azabın keza "Kabir azabı" olduğunu söylemiştir. **İbn Abbas** (Radıyallahu Anh) birinci azabın hadlerin onlar üzerine ikame edilmesi olduğunu söyleyip ikinci azabın "Kabir azabı" olduğunu söylemiştir.[17]

Ahiret Azabından Önce Birçok Azab Daha Vardır

IV. O zalim olmuş kimseler için gerçekten bu (Ahiret azabı)ndan önce bir çok azab daha vardır.[18]

Bu ayette söz konusu edilen Ahiret azabından önce zalim olan kimselere yapılacak bir çok azab, yine kendilerine Dünya'da isabet eden "yedi sene kıtlık, Bedir günü ve Fetih günü başlarına gelen zillet" ve de Kabir azabı olarak tefsir edilmiştir. **Allâme Alûsî**, ayette geçen (دون) kelimesine (قبل) manası verilmesi ve ismi işaretle kasdolunan günün kıyamet olarak tefsir olunup, ism-i mevsulden de "umum" kasdolunması durumunda bu azabın "Kabir azabı veya Dünya musibetleri olacağını söylemektedir.[19]

Hadislerde kabir azabı

Kabir azabının mevcudiyetine dair belki lafzı ile tevatür seviyesine çıkmış hadis bulunmasa da bu konuda varid olan gerek merfu', Mevkûf ve gerekse Maktu' rivayetlerin kesişmiş olduğu nokta "kabirde azabın var olduğu"dur. Bu konuda varid olan rivayetler tabii ki bizim burada zikredeceklerimiz ile asla münhasır değildir. Lakin bu rivayetlerin içerisinde sübütu ve delâleti kat'î rivayetlerin bulunması mes'eleyi kolaylaştırmalıdır. Kabir azabı hakkında rivayet edilen rivayetlerin bir kısmı şunlardır:

1. Esmâ binti Ebi Bekir'den rivayet olundu ki; "Resulullah (Sallallahu Aleyhi ve Selem) bir hutbe irad etti ve kişinin kabirde karşılaşacağı azabtan bahsetti. Ve bunu zikredince Müslümanlar çokça feryad etti".[20]

2. Musa İbn Ukbe, **Halid ibn Said ibn Asi**'nin kızından nakletmiştir ki o "Peygamber (Sallallahu Aleyhi ve Selem)'in kabir azabından (Allah Teâlâ'ya)sığındığını işitmiştir".[21]

3. Ebu Hureyre (Radıyallahu Anh)den rivayet edilmiştir ki; Resulullah (Sallallahu Aleyhi ve Selem) şöyle dua ederdi; "Ey Allah! Mesih Deccal'in fitnesinden, ölümün ve hayatın fitnesinden, Cehennem azabından ve Kabir azabından sana sığınırım."[22]

4. İbn Abbas (Radıyallahu Anh)dan rivayet olunmuştur ki; Efendimiz (Sallallahu Aleyhi ve Selem) iki kabre uğradı ve şöyle buyurdu: "Muhakkak bu

ikisi azab olunuyorlar. Büyük bir şeyden (günahtan) dolayı değil. Bunlardan birisi söz gezdirirdi. Diğeri ise bevlinden sakınmazdı." (Ebu Hureyre (Radıyallahu Anh) şöyle dedi): "Sonra (Nebi (Salallahu aleyhi ve Selem) yaş bir odun parçası alıp onu ikiye böldü. Sonra her birisini iki kabrin üzerine koyup şöyle buyurdu: 'Bunlar, bu yaş odun parçaları kurumadığı müddetçe onların azabının hafifletilmesi umulur.' "[23]

5. Aişe (Radıyallahu Anha)den rivayet edilmiştir ki; Efendimiz (Sallallahu Aleyhi ve Selem) namazda "Ey Allah! Kabir azabından sana sığınırım" diye dua ederdi.[24]

Diğer Bazı Hadisler

6. Aişe (Radıyallahu Anh)den ve **Ğundur** (Rahimehullah)'ın ziyadesiyle rivayet edilen hadis-i şerifte Efendimiz (Sallallahu Aleyhi ve Selem) "Kabir azabı haktır" buyurmuştur.[25]

Buraya kadar zikrettiğimiz rivayetler, İslâm'da bütün bir ümmet tarafından Kur'an'dan sonra birinci kaynak olarak telakki edilmiş olan **Buharî**'nin "***el-Cami'u's Sahih***"indeki bu konuyla ilgili bir kısım rivayetlerdir. Ta ki **İmamu'l Harameyn** (**el-Cüveynî**) bu konuda şöyle demiştir: "Şayet bir insan Buhari ve Müslim'de bulunup onların sahih olduğuna hükmettiği bir hadis-i şerifin Efendimiz'in sözü olduğuna dair hanımının talakına yemin etse, ona talakı gerekli görmem".[26] Bu sözden sonra birkaç şaz kesimin çıkıp bunun üzerine söz söylemesinin mü'minler katında hiç değeri yoktur, olmamalıdır da…

7. İbn Ebi Şeybe, Buhari ve Müslim'in **Hazreti Aişe** (Radıyallahu Anh)den rivayet ettiği hadis-i şerifte Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Selem) şöyle buyurdu: "Muhakkak ki kabir ehli kabirlerinde hayvanların duyacağı bir azab olunmak ile azab olunmaktadırlar."[27]

8. Ahmed İbn Hanbel ve **el-Bezzâr**'ın **Câbir** (Radıyallahu Anh)' den rivayet ettiği hadis-i şerifte "Efendimiz Beni Neccâr'a aid bir hurma tarlasına girdi ve cahiliye döneminde ölmüş olan Neccar oğullarından bir takım adamların seslerini işitti ki onlar kabirlerinde azab olunuyorlar. Korkulu bir biçimde çıkıp Ashabına kabir azabından (Allah Teâlâ'ya) sığınmalarını emretti."[28]

9. Beyhakî'nin **Ebu Hureyre** (Radıyallahu Anh)'den rivayetinde; Efendimiz Aleyhissalatü vesselam "Kabir azabı üç şeyden dolayıdır; Gıybet, söz gezdirme ve Bevl… Bunlardan sakınınız." buyurmuştur.[29]

10. İbn Ebî Şeybe ve **İbn Ebi'd Dünya**'nın **Ebu Hureyre** (Radıyallahu Anh)'den naklettiği hadis-i şerifte Efendimiz (Sallallahu Aleyhi ve Selem) "Bevl'den sakınınız! Zira kabir azabının çoğu ondan dolayıdır" buyurmuştur.[30]

Kelam kitaplarında Kabir azabı

Kelam ilminde "Kabir azabı" konusunu "Mu'tezile, Cehmiyye, Neccâriyye, fırkaları inkar etmişlerdir. Bunlar, aklen kabir azabının mümkün olmadığını söylemektedirlar. Çünkü kabirde azab olacaksa ya ruh olmaksızın bedene olacaktır ki; bu muhaldir. Veya da bedene ruh iade edilip öyle öyle azab olunacaktır ki budurumda da böyle bir beden ikinci bir ölüme muhtac

olacaktır. Bu da muhaldir. Zira Allah teala her nefsin bir kez ölümü tadacağını bildirmektedir.[31]

Aklı Nakle tercih eden bu fırkalar işte böyle bir takım vesveseler ile konu hakkında varid olan onca hadisleri bertaraf edebilmekte ve Peygamber Aleyhisselam'ın "var" dediği yerde "yok" diyebilmektedirler. Halbuki şu vesvesenin def'i yine mümkündür. Malumdur ki; uyuyan bir kişinin ruhu çıkar ve cesedine bitişik olur. Bu halde dahi uyuyan kimse üzüntü duyar. Hatta bazen uykuda konuşur. Çünkü onun ruhu cesedine bitişiktir. Uyku ölümün kardeşidir. Dolayısıyla ölümden sonra da üzüntü veya rahatlığı hissetmesi mümkündür.[32]

Bu konunun en önemli yönlerinden biri de isbâti yönünün Ulema tarafından "telakki bi'l-kabulü"dür. Zira "telakki bi'l-kabul isnaddan üstündür" denilmiştir. Tabiinden günümüze bir çok müctehid, mütekellim, müfessir kabir azabının mevcudiyetini söylemişlerdir.

Kabir Azabını Hak Gören Bazı Ulema Büyüğü

Buna delil olarak bir kısmını zikretmek gerekirse; İmam-ı A'zam Ebu Hanife "el Fıkhu'l Ekber" inde[33], İmam Ebu Mansur el-Maturîdî "Akide"sinde[34], Tacüddin es-Sübki, buna şerh mahiyetinde yazdığı "es-Seyfu'l Meşhur" unda[35], İmam Ebu'l Hasen el-Eş'arî "el-İbâne" sinde[36], İmam Tahavi "el-Akîdetü't Tahaviyye" sinde[37],İmam el-Bâberti "Şerhu'l Akideti't Tahaviyye" sinde[38], Abdü'lgani el-Ğuneymî "Şerhu'l Akideti'tTahaviyye" sinde[39],Ebu'l Muin en-Nesefi "Bahru'l Kelam"'ı[40] ve "Tabsıratu'l Edille" sinde[41], İmam es-Suyûti, "Şerhu's Sudûr" unda[42] ve "el-Budûru's Safire" sinde, İbn Kayyimi'l Cevziyye "Kitabu'r Ruh" unda[43], İmam el-Kurtûbî "et-Tezkire" sinde, İbn Receb el-Hanbeli "Ehvâlu'l Kubûr" unda, Ali bin Osman el-Ûşî "Bed'ul Emali" metninde[44], Ali el-Kâri "Dav'u'l Me'âlî"[45] sinde, Muhammed İbn Süleymen el- Halebî, "Nuhbetu'l Leâlî" sinde[46], İbn Hümam "el-Müsayere" sinde[47], Kemalü'ddin Muhammed "el-Müsamere" sinde[48], Kasım bin Kutluboğa, ""Müsayere" üzerine "Haşiye" sinde[49], Allâme Taftazanî, "Şerhu'l Akâid" inde[50], Muhammed Abdülaziz el Ferhârî, Şerhu'l Akaid şerhi "en-Nibrâs" da, Sırrı Giridi, "Nakdü'l Kelâm" ında[51] Seyyid Sâbık "el Akâidu'l İslâmiyye" sinde[52] her birerleri kabir azabının var olduğunu söylemişlerdir.

Kabir Azabı Yazısının Hatimesi

Hiçbir Mü'min, Nebi, (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)'in "Onlar bizim topluluktandırlar ve bizim gibi konuşurlar" diye haber verdiği Fırak-ı Dalle'nin görüşlerinin hamisi ve müdafii olmamalıdır. Ve bu insanların süslü bir kağıt parçasıyla ambalajlanmış zehir mesabesindeki sözlerine kanmamalıdır.

Şu kadar Ayet, Hadis ve bir kısmının müctehid dahi olduğu ulemanın sözlerinden sarf-ı nazar ederek, sırf kendi heva ve akıllarına uymadığı için böyle hakikatleri cehalete boğduran canileri dinlememelidir. Sözüm ona birilerinin bu konu hakkında bir takım nakil hainlikleri ve cehalet tabloları ile dolu kitab diye ortaya çıkardıkları paçavraları okumak bir kenara, bunları eline dahi almaktan istinkaf etmelidir. Ve bu cühela ile ilim sahibleri, hasbe'l kader cihad etmeli, ilim sahibi olmayanlar da gerektiği

yerde kaba kuvvetle dahi olsa hamiyyet-i islâmiyye ve gayret-i imaniyeleri gereği İslâm'ın bu hakikatlerini müdafaa etmelidir.

Yaşamış olduğumuz kaostan kurtarabilmenin bir yolu da bu sapmış gürûhun doğrularının dahi alınmamasından geçmektedir. Güya birtakım fayda ve hakikatleri insanlara sunma adına "Doğru bildiğimiz yanlışlar" sloganıyla ortaya çıkıp, medyanın kendisine sağlamış olduğu imkanla şarlatanlık yapmayı âdet haline getirmiş bu yüzsüzler, bir şeyleri verme uğruna mü'minlerin çok şeylerini almışlardır.

Atasözü

Bu durum da bir ata sözü olan **وجد ت شئا غاب عنك اشياء** / "Bir şey buldun ama çok şey kaybettin" sözünü akla getirmektedir. Herhangi bir kimse, namaz gibi bedeni olan bir ibadetin ruku' ve secdesini tam yapmaması sebebi ile namaz hırsızı sayılıyor ve hırsızların en kötüsü addediliyorsa, ya milletin mü'minlerin akidesini bozmak suretiyle mü'minleri idlal etmeyi görev addeden şu aşufteler ne olarak anılmalıdırlar. Doğrusu bu da merak konusudur.

Eslafımızı, eserlerini ve görüşlerini "geride kalmış bir takım muhayyelat" olarak gören ve onları tenkid edenler, yine mazideki uç görüşleriyle **خـــــالف تعـــرف** / muhalif ol ki tanınasın kaidesince görüşlerini Kur'an'a tercih eden "sapmışlar kervanı" diyebileceğimiz fırak-ı dalle nin mensubları olan "bilge"leri taklitten yahud onların avukatlığını yapmaktan gayrı ortaya somut bir şey koyamamışlardır.

Bu konuda günümüz Müslümanları doğal afetlerden tedbir aldıkları gibi, ondan kat kat daha tehlike arz eden "Akide tufanı" yahud "Dalalet patlaması" diye niteleyebileceğimiz şu manevi erozyon karşısında mutlaka, ama mutlaka önemli tedbirler almalıdırlar. Ve hatta buna mecburdurlar. Vesselam…

Kaynaklar

[1] Celaleddin es- Suyûtî, et- Tahbir fi ilmi't tefsîr, Daru'l kütübi'l ilmiye Baskı.1 S.152

[2] Bu konunun tafsilatı için bkz. Usûlu'ş Şâşi S.15-29, Usulu'l Fıkh, Abdülvehhab Hallaf S.125-170

[3] Kur'an, en-Nahl 44

[4] Şatıbî, el-Muvafakat 4/26 es-Sünne ve Mekânetuha fi't teşri'il İslâmî Mustafa es-Sıbâî S.422 Daru'l Verrak 1423 Baskı. 3 Beyrut/Lübnan

[5] Es-Sıbâî, a.g.e. S.423

[6] Hristiyanların bir dini alâmet olarak beline taktıkları kemer

[7] Nazratun âbira, Muhammed Zahid el Kevseri S.13

[8] Es-Suyûtî, a.g.e. S.92

[9] Sırrı Giridi, Nakdü'l Kelâm fi akaidi'l İslâm, S.239

[10] Kur'an, es-Secde 21

[11] İbn Kesir, Tefsiru'l Kur'ani'l Azim, 6/369, Benzer rivayet için bakınız Şihabu'ddin el-Alûsî, Ruhu'l Meânî 12/204 Daru'l Fikr Beyrut

[12] Kur'an el-Mü'min 46

[13] İbn Kesir, a.g.e.

[14] Kur'an, Meryem 62

[15] Et-Tefsiru'l Kebîr, Fahru'ddin er-Râzî 9/5805-5806 D.Fikr Baskı.1, 1426 Beyrut/Lübnan

[16] Kur'an, et-Tevbe 101

[17] Tefsîru'l Mazharî, Muhammed Senâullah el- Mazharî, 4/266 D. İhya'ittürasi'l Arabî Baskı.1, 1425 Beyrut/Lübnan

[18] Kur'an et-Tûr 47

[19] Alusi,a.g.e. 15/61

[20] Buhari, Kitabu'l Cenaiz, 86 Babu ma câe fi azabi'l kabr No: 1373

[21] Buhari, Kitabu'l Cenaiz, 87 Babu't taavvüz min azabi'l kabr No:1376

[22] Buhari, Kitabu'l Cenaiz, 87 No: 1377

[23] Buhari, Kitabu'l Cenaiz 88 Babu azabil kabr mine'l ğîbeti ve'l bevl, No:1378

[24] Buharî, Kitabu'l Ezan Babu'd dua kable's Selam No: 832

[25] Buhari, Kitabu'l Cenaiz, Babu ma câe fi azabi'l kabr No: 1372

[26] Şerhu'l Menzumeti'l Beyqûniyye, Abdullah Siracuddin S.50

[27] İbn Ebî Şeybe 3/373, Buhari 11/174 ed-Daavat Babu't taavvuz min azabi'l kabr, Şerhu's Sudûr Celâlüddin es-Suyûtî Daru İbn Kesir Baskı 4, 1425 Dimeşk/ Beyrut S.223

[28] El-Bezzâr Keşfu'l Estâr 1/412, Şerhu's Sudûr, a.y.

[29] Beyhakî, İsbâtü azabi'l kabr No 261, Şerhu's Sudûr S.225

[30] Darekutnî 1/127, Burada saydığımız ve daha bir çok rivayet için bk. Şerhu's Sudûr S.222- 248

[31] Kur'an, Al-i İmran 185, ed-Duhan 56 , Ebu'l Muin en-Nesefi,Bahru'l Kelâm M. Dari'l Farfur B.2 S.249

[32] Bahru'l Kelam, S.252

[33] El Fıkhu'l Ekber (Ebu'l Münteha şerhiyle beraber) S.48

[34] Akidetü Ebi Mansûr, (es-Seyfu'l meşhur ile birlikte), Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi 2000 S.50

[35] Tacüddin es-Sübkî, Es-Seyful Meşhûr fi akideti Ebi Mansur a.y.

[36] Ebu'l Hasen el-Eş'arî, el-İbâne an Usûli'd diyane Daru'n Nefâis Baskı.1 1414 S.163-164

[37] Tahavi, el-Akidetü't Tahaviyye (Abdülgani el Ğuneymi şerhiyle birlikte) D. Beyruti-D. İbn Abdi'l Hadi, B.1 1425, S.133

[38] Baberti, Şerhu'l Akideti't Tahaviyye, Daru'l Beyruti, Baskı. 1 1430 S.115

[39] Abdü'l Ğani el-Ğuneymi, Şerhu'l Akide et Tahaviyye, D. Beyruti-D. İbn Abdi'l Hadi, B.1 1425, S.133

[40] Ebu'l Muin en-Nesefi "Bahru'l Kelam" S.249-253

[41] Ebu'l Muin en-Nesefi, Tabsıratu'l Edille D.İ.B, S.364-367

[42] Celalu'ddin es-Suyûti, Şerhu's Sudur S.222-248

[43] İbn Kayyimi'l Cevziyye, Kitabu'r Ruh, S.58

[44] Ai bin Osman el-Ûşî, Emâli metni 52. beyit

[45] Ali el-Kâri "Dav'u'l Me'âlî fi şerhi bedi'l Emalî S.38

[46] Muhammed İbn Süleymen el- Halebî, Nuhbetu'l Leâlî İhlas Vakfı Yayınları, S.118

[47] İbn Hümam ,el-Müsayere (Müsamere ile birlikte) D.K.İ., Baskı.1, 1423 S.223 vd.

[48] Kemalü'ddin Muhammed, el-Müsamere a.y.

[49] Kasım bin Kutluboğa, Haşiye alâ Müsayere, a.y.

[50] Sa'düddin et-Taftazânî, Şerhu'l Akâid, Asitâne Kitabevi S.158 vd.

[51] Sırrı Giridi, Nakdü'l Kelâm fi akaidi'l İslâm, Dersaadet 1310 S.239-240

[52] Seyyid Sâbık, el Akâidu'l İslâmiyye, Daru'l Kitabi'l Arabi S.237 vd.